

Marco Malvaldi

Măsura omului

Traducere din italiană de Beatrice Cristina Baci

Editori:
Silviu Dragomir
Vasile Dem. Zamfirescu

Director editorial:
Magdalena Mărculescu

Redactare:
Andreea Iatagan
Virginia Costeschi

Design și ilustrație copertă: Andrei Gamarț

Director producție:
Cristian Claudiu Coban

Dtp:
Liliana Bartha

Corectură:
Oana Apostolescu
Dușa Udrea-Boborel

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MALVALDI, MARCO

Măsura omului / Marco Malvaldi; trad. din italiană de Beatrice
Cristina Baci. - București: Editura Trei, 2019
ISBN 978-606-40-0663-9
I. Baci, Beatrice Cristina (trad.)
821.131.1

Titlul original: La misura dell'uomo
Autor: Marco Malvaldi

Copyright © 2018 Giunti Editore S.p.A., Firenze-Milano
www.giunti.it

Copyright © Editura Trei, 2019
pentru prezenta ediție

O.P. 16, Ghișeu 1, C.P. 0490, București
Tel.: +4 021 300 60 90 ; Fax: +4 0372 25 20 20
e-mail: comenzi@edituratrei.ro
www.edituratrei.ro

ISBN: 978-606-40-0663-9

Personajele

Atelierul

LEONARDO DI SER PIERO DA VINCI: pictor, sculptor, arhitect, inginer la curte, foarte obișnuit cu contemplația. Pe scurt, om de geniu.

GIAN GIACOMO CAPROTTI, CUNOSCUȚ DREPT SALAI: ucenic în atelierul lui Leonardo, student favorit, hoț, mincinos, încăpățânat, lacom. Dar are și defecte.

MARCO D'OGGIONO, ZANINO DA FERRARA, GIULIO NEAMȚUL: alți studenți ai geniului Leonardo da Vinci.

RAMBALDO CHITI: fost student al lui Leonardo și, din păcate pentru el, fost... multe alte lucruri.

CATERINA: mama iubitoare a lui Leonardo, conceput când ea și notarul ser Piero da Vinci erau încă tineri și neexperimentați. O femeie plină de resurse, cu prea multă grijă pentru fiul său și la fel de multă sinceritate.

Curtea

LUDOVIC MAURUL: duce de Bari și seniorul orașului Milano, un metru și nouăzeci de gabarit machiavelic, fiul nelegitim al lui Francesco Sforza. Nu îi este clar dacă e mai bine să domnești sau să ți-o tragi, dar ambele activități îi plac la fel de mult.

FRANCESCO SFORZA: mort de-a binelea în urmă cu peste 27 de ani, dar omniprezentul tată al lui Ludovic Maurul. În onoarea lui, trebuie realizat un cal gigantic de bronz.

GIACOMO TROTTI: ambasador, ochii și urechile ducelui de Ferrara, Ercole I d'Este. Nu tocmai tânăr, interpret abil al vieții de la curte. Cam spion, cred, dar pentru asta este plătit de fapt.

BEATRICE D'ESTE: fiica ducelui de Ferrara și soția lui Ludovic Maurul, cu forme generoase și zestre pe măsură, naivă, dar nu până într-acolo încât să nu remarce numeroasele foșnete de fuste pe coridoarele castelului.

ERCOLE MAXIMILIAN: nou-născut, descendent al Maurului și al lui Beatrice. Are doi ani, dar este deja nobil.

TEODORA: doica micuțului Ercole Maximilian.

MAXIMILIAN DE HABSBURG: vienez, împărat al Sfântului Imperiu Roman. Nu este la palat, dar e ca și cum ar fi.

BIANCA MARIA SFORZA: nepoata lui Ludovic Maurul, care va deveni soția lui Maximilian la următorul Crăciun.

LUCREZIA CRIVELLI: amanta în funcție a lui Ludovic Maurul; va fi pictată de Leonardo în bine-cunoscutul tablou *La Belle Ferronnière*, dar să nu spuneți nimănui!

GALEAZZO SANSEVERINO: conte de Caiazzo și de Voghera, ginere demn de încredere al lui Ludovic Maurul, om de acțiune și mână de fier. Dintre cei trei Galeazzo din roman, el este cel mai important.

BIANCA GIOVANNA SFORZA: soția acestuia, fiica naturală a lui Ludovic Maurul.

AMBROGIO VARESE DA ROSATE: astrolog la curte, înzorzonat în tonuri de violet, expert în mișcarea stelelor, zelos generator de horoscoape. Se spune că important e să prezici un eveniment sau o anumită dată, dar niciodată pe ambele.

PIETROBONO DA FERRARA: rivalul direct al lui Varese da Rosate.

BERGONZIO BOTTA: perceptorul ducelui de Milano.

MARCHESINO STANGA: intendent la trezoreria curții, casier, pacoste neoficială pentru buzunare.

BERNARDINO DA CORTE: castelan.

REMIGIO TREVANOTTI: vasal.

ASCANIO MARIA SFORZA VISCONTI: cardinal, fratele lui Ludovic Maurul. La acea vreme, nu exista o lege privind conflictul de interese.

GIAN GALEAZZO MARIA SFORZA: ducele legitim de Milano, întrucât este fiul fratelui mai mare al lui Ludovic, Galeazzo Maria, asasinat cu câțiva ani înainte. După ce a încercat cu eleganță să guverneze în locul său și a organizat la nunta lui Festa del Paradiso, încredințându-i spectaculoasa

scenografie chiar lui Leonardo, unchiul Ludovic a avut amabilitatea să îl închidă în Castelul Vigevano.

ISABELLA D'ARAGONA: soția sa. Nu își face apariția nicio dată, și e mai bine așa.

BONA DI SAVOIA: soția lui Galeazzo Maria și mama lui Gian Galeazzo Maria Sforza, precum și regentul Ducatului Milano, până când Ludovic o va închide în turnul castelului care îi va lua numele.

CICCO SIMONETTA: consilierul său de încredere și un om de stat inteligent, care va plăti cu capul (într-un sens nemetaforic) pentru loialitatea lui față de Bona.

CATROZZO: bufon pitic la curte, cu un anumit nivel intelectual, poliglot. Vulgar, așa cum îi șade bine unui adevărat as al bufoneriilor și al glumelor.

Palatul Carmagnola

CECILIA GALLERANI: femeie de mare cultură și finețe, salvată de la viața monahală de Ludovic, devenind foarte tânăra sa favorită. Ulterior, după ce a aflat că a lăsat-o însărcinată, Maurul însuși a avut grijă să o mărite cu contele Carminati de Brambilla, zis și Bergamini. Ea este *Dama cu hermină* pe care și astăzi o putem admira la Cracovia.

CESARE Sforza VISCONTI: fiu nelegitim al lui Ludovic Maurul și al Ceciliei. Nu are mulți ani, doar doi, dar deține deja câteva proprietăți la soare. La naștere, tatăl s-a gândit să-i ofere cadou palatul Carmagnola, cel în care astăzi își are sediul Teatrul Mic din Milano.

TERSILLA: vesela și guraliva doamnă de companie a Ceciliei Gallerani.

CORSO: valetul Ceciliei Gallerani.

Francezii

MAJESTATEA SA PREA CREȘTINĂ CAROL AL VIII-LEA: rege al Franței. Slab la trup și intelect, fără să fi participat vreodată la o bătălie, sporovăia mult despre război, despre invadarea Italiei și cucerirea Regatului Neapolelui. Vorba aceea: hai să ne înarmăm, dar duceți-vă voi!

LOUIS DE VALOIS: duce de Orléans, vărul lui, viitor condotier¹ în campania de cucerire a Regatului Neapolelui, ce ținea secrete pretențiile asupra Ducatului de Milano (întrucât este descendent al Valentinei Visconti).

FILIP, DUCE DE COMMYNES: legătura franceză pe pământurile Italiei și în cârdășie cu ducele de Orléans.

ROBINOT ȘI MATTENET: cel urât și cel frumos. Aghiotanți neexperimentați ai ducelui de Commynes, au de îndeplinit o misiune secretă la Milano.

PERRON DE BASCHE: de origine din Orvieto, apoi ambasador al Majestății Sale Prea-Creștine Carol al VIII-lea și al ducelui de Orléans.

CARLO BARBIANO DI BELGIOIOSO: ambasador al lui Ludovic Maurul la curtea Franței.

¹ Căpetenie de mercenari care se angaja în serviciul unui oraș, al unui principe sau al papei, în Italia. (N.t.)

JOSQUIN DES PREZ: cântăreț ducal în serviciul Maurului, un geniu al muzicii în carne și contrapunct.

Negustorii

ACCERRITO PORTINARI: reprezentant corpolent al Băncii de Medici, devorator de fripturi și de bani.

BENCIO SERRISTORI: asociat al maestrului Accerrito, muncitor neobosit, dar nu în timpul sărbătorilor decretate.

ANTONIO MISSAGLIA: armurier prestigios, stilist al fiului și prieten al lui Leonardo.

GIOVANNI BARRACCIO: negustor de lână.

CLEMENTE VULZIO, CANDIDO BERTONE, RICCETTO NANNI-PIERI ȘI ADEMARO COSTANTE: negustori de lână, mătase, ace și alaun¹, care au credite la Banca de Medici.

Clericii

FRANCESCO SANSONE DA BRESCIA: ministru general al Ordinului Franciscan.

GIULIANO DA MUGGIA: predicator franciscan.

DIODATO DA SIENA: starețul iezuiților (adică al congregației Sărmanilor lui Hristos din San Girolamo, care astăzi nu mai există), un păstor tenace al turmei sale.

¹ Nume dat sărurilor pe care le formează sulfatul de aluminiu cu diferiți alcalini. (N.t.)

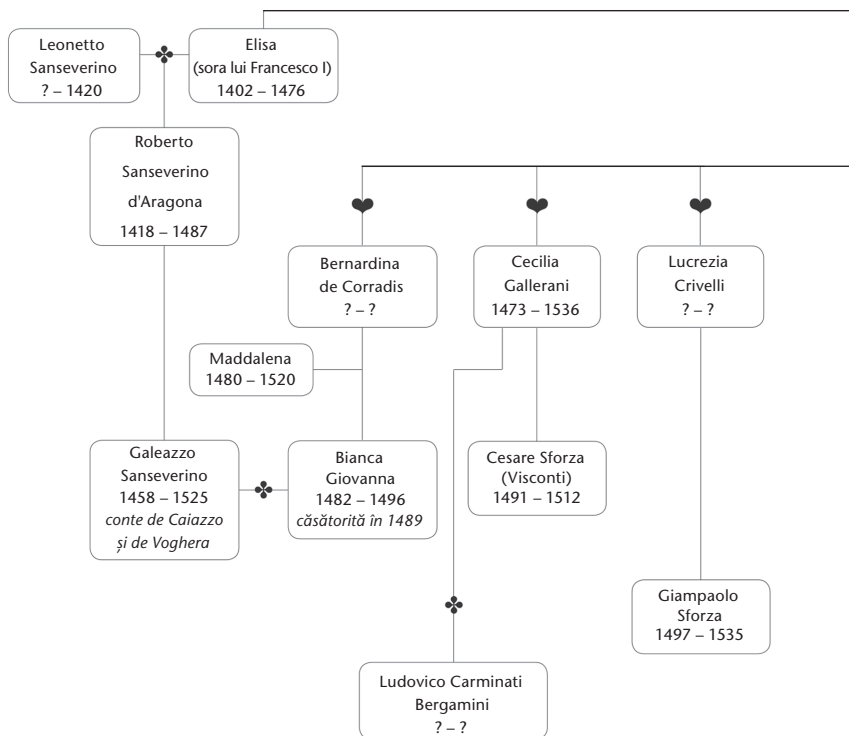
GIOACCHINO DA BRENNO: călugăr iezuit și predicator intransigent, care obișnuia să răcnească la mulțimi și să perturbe liniștea.

ELIGIO DA VARRAMISTA: iezuit și expert grafolog, întrucât este specialist în cambii¹ și scrisori de credit, fost bancher convertit la credință pe drumul spre Milano.

GIULIANO DELLA ROVERE²: cardinal, care încă nu a digerat bine alegerea ca Papă a rivalului Borgia, Alexandru al VI-lea.

¹ Act prin care cel ce semnează se obligă să plătească, necondiționat, la un anumit termen și într-un anumit loc, o sumă de bani. (N.t.)

² Papa Iulius al II-lea (N.t.)

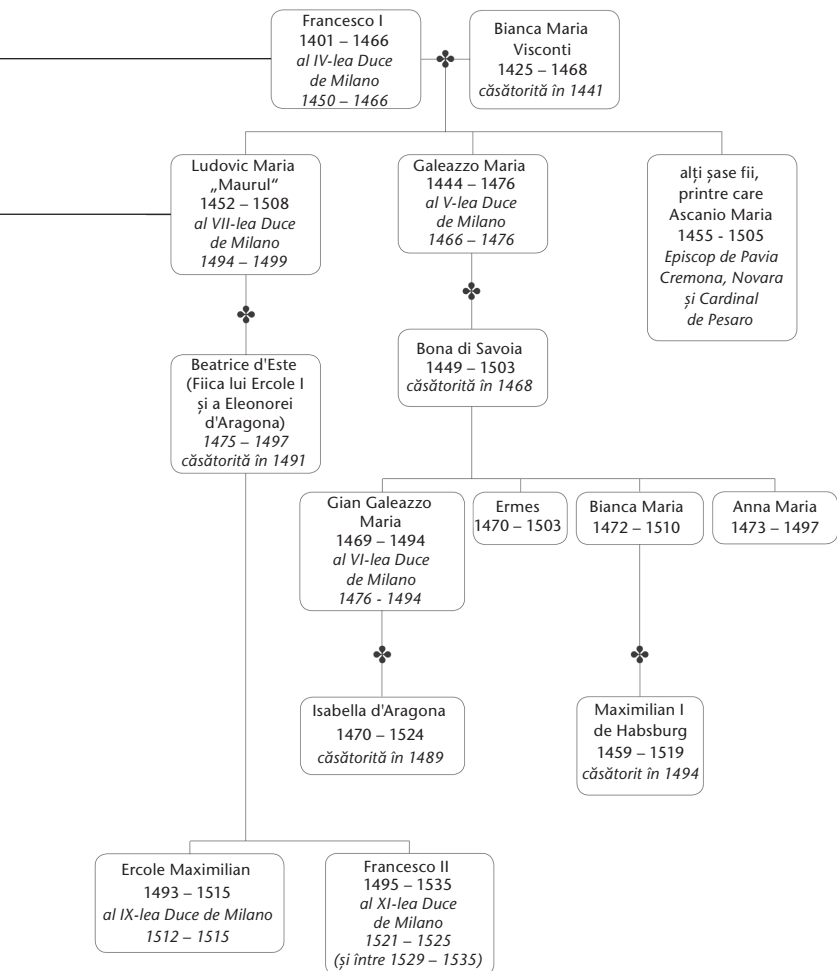

♣ căsătorii

♥ amănți

Familia Sforza

Duci de Milano

*Talentul nimerește o țintă
pe care nimeni nu o poate atinge.*

*Geniul nimerește o țintă
pe care nimeni nu o poate vedea.*

Arthur Schopenhauer

Prolog

Bărbatul se opri o clipă înainte să intre.

Nu avea sens să se uite în jur ca să afle dacă a fost urmărit. Intrarea în castel se făcea printr-una dintre zonele vechi ale orașului Milano, de-a lungul unei străzi umede și întunecate, la care se putea ajunge numai traversând alte străzi umede și întunecate și, chiar dacă cineva l-ar fi urmărit, i-ar fi pierdut deja urma, în ciuda veșmintelor sale de un roz ȕpător.

De fapt, se temea să nu se piardă chiar el. I s-a întâmplat odată să nu se poată orienta în încâlceala aleilor din jurul castelului. Pe de-o parte din cauza lui, desigur, pentru că niciodată nu a avut un simȕ al orientării extraordinar, pe de altă parte din cauza aceluia oraș care a crescut atât de prost, fără un proiect, fără o formă, fără o viziune. Trebuia regândit de la cap la coadă. Organizat într-un mod diferit. Radical diferit. Așa cum nu se mai văzuse. Un oraș pe mai multe niveluri, de exemplu. De jos în sus, de la apă la cer. Un oraș care să fie exact opusul unei case, în care săracii stăteau sus și stăpânii la parter, ca în insulele romane descrise în

cartea lui Vitruvius¹. S-a gândit bine Francesco di Giorgio să o traducă din latină, realmente a meritat. Excelentă achiziție acea carte! L-a costat o avere, dar cât de mult l-a inspirat...

Bărbatul îmbrăcat în roz tresări, dându-și seama că s-a pierdut, dar numai în propriile gânduri. I se întâmpla adesea și era de departe cel mai bun moment al zilei pentru el. Dar acum nu era cazul să se abandoneze visării. Acum avea treabă.

Calm, dar deloc relaxat, bărbatul bătu la poartă. Aproape imediat, un scârțâit îl făcu să înțeleagă că se va deschide și, în întunericul desăvârșit al străzii, vestibulul păru chiar luminos.

Un singur cuvânt.

— Intrați!

Și bărbatul intră, lăsând întunericul în urma lui.

¹ Autorul celebrului tratat de arhitectură *De architectura*. (N.t.)

Început

Primul lucru care se putea observa în Sala de Consiliu era lumina slabă.

Deși era doar jumătatea lunii octombrie, era frig la Milano și, chiar înainte ca acel castel să fie populat de seniorii care se întorceau de la Vigevano, servitorii protejaseră deja ferestrele cu pânză albă impregnată cu terebentină pentru a fi cât mai transparentă, dar și pentru a aduce înăuntru puțină lumină de afară, nelăsând, în schimb, să se vadă nimic din ceea ce se petrecea în încăperi. Pentru cei care locuiau în castel, aceea era Sala Scarlioni¹ — datorită picturilor alb-roșii de pe pereți, care chiar așa se numeau —, dar pentru toți ceilalți, adică pentru majoritatea locuitorilor din Milano, aceea era sala în care se întrunea de obicei Consiliul secret. Șase persoane, acei șase oameni cei mai puternici din Milano, plus seniorul lor, cel mai puternic dintre toți.

— Castelan, să intre următorul!

Bernardino da Corte, castelan la Porta Giovia, dădu din cap și trase spre el ușa grea de lemn, anunțând:

— Excelența Sa, ministrul general al Ordinului Franciscan, Francesco Sansone da Brescia.

¹ Galeazzo Maria Sforza le numea „*scarlioni*” — dungi. (N.t.)